

РЕЦЕНЗИЯ

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ	
гр. ПЛОВДИВ	
Вх. № 7056	Дело № 12
Получено на 23.02.2023	

върху дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и равни науки“, професионално направление: 3.8 „Икономика“, научна специалност: „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“.

Автор на дисертационния труд е **АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА-ВЕЛИ**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ с тема на дисертационния труд: „Роля на ОСП за насърчаване на иновационния процес в земеделието“.

Рецензент: Доцент доктор на науките Петър Борисов Борисов, Аграрен университет, гр. Пловдив, област на висше образование: 3. Социални, стопански и равни науки, професионално направление: 3.7 Администрация и управление, научна специалност: Организация и управление на производството назначен за председател на научното жури със заповед № РД 16-1313/19.12.2022 год. на Ректора на Аграрен университет.

1. Кратко представяне на кандидата.

Атидже Алиева е родена на 18.09.1981 г. През 2014 г. завършва образователно-квалификационна степен – „магистър“ по публична администрация със специализация – държавна администрация в Университет за национално и световно стопанство (УНСС). Бакалавърската степен е в областта на биотехнологиите и докторанта е завършва в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ гр. София.

Г-жа Алиева започва своята трудова кариера като лаборант – „микробиология“ в предприятие Данон Сердика през 2005 година. През 2008 година влиза в структурите на Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция гр. София като експерт. През 2010 година в същата държавна структура, тя достига до длъжността старши експерт, а през 2011 година до длъжността главен експерт. През 2019 година заема длъжността заместник – изпълнителен директор на Фонд „Земеделие“. От 04.06. 2019 год. до сега, г-жа Алиева е член на Европейския парламент като работи в Комисия по земеделие и развитие на селските райони и Комисия по заетост и социални въпроси.

2. Актуалност на проблема.

Иновационният процес в българското земеделие през последните години в рамките на ОСП се ускори благодарение на съчетаването на пазарните принципи с адекватни секторни политики. Безспорен е факта, че без подкрепата на ОСП, модернизацията на земеделието и неговата конкурентоспособност нямаше да бъдат на това равнище. Основните отрасли, които бързо се адаптираха и развиха в новата рамка на ОСП са зърно производството и биологичното производство. Благодарение на щедрата финансова подкрепа тези отрасли се сочат, за фаворити и пример за изобилие на иновации в земеделския сектор. Иновациите са безполезни, ако пазара ги отхвърли, което определя и налага изследването на връзката между иновациите и конкурентоспособността на аграрните продукти. Докторантът във въведението на своя дисертационен труд стъпва именно върху тези опорни точки при защитата на актуалността на избраната от него тема. Като рецензент, аз съм съгласен с така посочените доводи за актуалност на избраната тема и смятам, че всяко едно научно изследване в областта на регулациите и подкрепата на иновациите в земеделието притежава актуалност и потенциал за оригиналност на получените резултати, ако те са обективно отразени, систематизирани и анализирани.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на настоящия дисертационен труд е да се анализират условията, които ОСП създава за протичане на иновационен процес в земеделски стопанства. Реализирането на така поставената цел се осъществява, чрез разрешаването на следните научно-изследователски задачи:

1. Изясняване на същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
2. Изясняване на същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
3. Разработване на концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
4. Анализирание и оценяване на факторите на иновационния процес в земеделския сектор;
5. Анализирание и оценяване на влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;

6. Формулиране на препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

Така формулирани задачите дават възможност целта на дисертационното изследване да бъде постигната. Научните задачи определят структурата на дисертационното изследване и те трябва да бъдат подчинени на целта. В представеният за рецензиране дисертационен труд това е налице.

В настоящото дисертационно изследване се защитава тезата, че Общата селскостопанска политика (ОСП) създава условия за насърчаване на иновационния процес в земеделските стопанства.

Водещи подтези в изследването са:

- ОСП поставя рамка, която определя потенциала за внедряване на иновации в стопанствата и сектора като цяло;
- ОСП влияе върху иновационния процес на земеделски стопанства и тяхната адаптивност на пазарните условия.

Смятам, че така определена тезата, може да бъде успешно доказана или отхвърлена от докторанта. Чест прави на докторанта и неговият научен ръководител, че правилно са определили обектът и предметът на изследване. По този начин още в началото на тяхната взаимна работа са положили предпоставки успешно да организират своето научно изследване и обективно да синтезират и анализират получените резултати от него.

Основните методи, които докторанта е използвал в своето научно изследване са – системен, ситуационен, сравнителен и диагностичен анализ. Чрез тези методи докторанта се е стремял да добие в дълбочина представа за иновационния процес в земеделието на страната. Чрез приложението на статистически методи, докторанта е успял да оцени взаимовръзката между основните фактори, определящи статуса на иновационния процес в сектора.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е разработен в обем на 207 страници, като е структуриран в следните раздели – въведение, изложение в три глави,

заклучение, използвана литература и приложения. Прави впечатление, че тази структура отговаря на поставените още във въведението научни задачи и дава възможност на рецензента лесно да проследи логическата рамка на цялостното научно изследване. Дисертационният труд е богат на фактология, която умело е отразена в 72 фигури и 14 таблици. Използването на графичният метод при представяне на информация е изключително предпочитан и полезен с оглед на това читателя бързо да възприеме и интерпретира данните, резултат от проведеното проучване. Още веднага след съдържанието на дисертационния труд, докторанта е представил списък на използваните фигури и таблици, като заглавие, източник и период на изследване, което дава възможност читателя (рецензента) бързо да преглежда и повторно осмисля изложената в дисертацията информация. Смятам, че така представените графики, фигури и таблици дават максимална възможност за онагледеност на получените резултати.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Представената за рецензиране дисертация отразява в дълбочина най-новите изследвания в областта на иновационния процес в земеделието както в България, така и в европейски и световен мащаб. Още в първа глава на дисертационния труд, автора разглежда основните постановки относно теорията на иновациите, а именно същност и роля на иновациите в управлението на аграрния бизнес. Разгледани са основните тези на различни изследователи относно генезиса и същността на иновациите както и тяхната роля в цялостното управление на земеделското стопанство и земеделския сектор. Докторатът като изтъкнат практик в областта на националната и европейската политика в дълбочина представя същността на ОСП и ролята ѝ върху развитието на иновациите в земеделието. В резултат на задълбочен литературен анализ г-жа Алиева представя в детайли обективна и правилно аргументирана методология на изследването. Всяко едно научно изследване трябва да протича в рамките на определени ограничителни условия, които обективно да отразяват обекта и предмета на изследване. В случая, това правило е спазено! Ясно е представена методиката на изследване, а именно подходите и методите на изследване, показатели за анализ и оценка както и структурата на анкетата, която се използва при провеждане на повелото

изследване.

Във втора глава чрез правилното приложение на методиката на изследване, докторанта е успял да представи резултатите от проведеното проучване. Чрез множество сравнения, събрани анкети и проведени дискусии в рамките на фокус групи, докторанта представя систематизирано изводите от своя анализ. Представените изводи смея да твърдя, че те са аргументирани и произлизат в резултат от синтезираните данни от организирането дисертационно изследване.

В трета глава на дисертационния труд, докторанта е успял да идентифицира нуждите на земеделските стопанства в контекста на иновационния процес и е предложил стратегия за развитие на този процес в бъдеще.

6. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационният труд се съдържат следните приноси, идеи и решения:

- Изяснени са същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
- Изяснена е същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
- Разработена е концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
- Анализирани и оценени са факторите на иновационния процес в земеделския сектор;
- Анализирано и оценено е влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;
- Формулирани са конкретни препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

7. Критични бележки и препоръки.

От представените за рецензиране материали си личи, че докторанта в рамките на самостоятелната форма на обучение добре се е справил и прилежно е архивирал, и предоставил материалите за рецензиране. Смятам, че представеният дисертационен труд е негово дело и отговаря на изискванията на катедрата по отношение на структура и обем.

Авторефератът обективно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд като в синтезиран вид са дадени основните акценти на проведеното научно изследване.

Нямам бележки и препоръки към работата на докторанта.

8. Публикувани статии и цитирания.

По темата на дисертационния труд докторанта е публикувал три самостоятелни статии, което е изискуемия минимум за придобиване на образователно-квалификационната степен доктор, а именно те са:

1. Alieva, A. (2022). Influence of the CAP on innovation factors in agriculture. Journal of Bio-based Marketing, vol.1, 2022, 23 – 41
2. Alieva, A. (2022). Diagnosis of the innovation process in agricultural holdings in the republic of Bulgaria. Journal of Bio-based Marketing, vol.2, 2022, 28 – 45
3. Алиева, А. (2022). Влияние на Общата селскостопанска политика (ОСП) върху развитието на земеделието в Република България. Тенденции в развитието на професионално направление „Администрация и управление“ – сборник с доклади от кръгла маса. Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-619-232-600-5, стр. 61 – 77.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на представените материали за рецензиране считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния Университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА-ВЕЛИ** образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност **Организация и управление на производството**.

Дата: 21.02.2023 г.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:.....
(Доц. дн Петър Борисов)